

Pas på ophavsretten på nettet

OPHAVSRET OG CREATIVE COMMONS

Nettet adskiller sig ophavsretsmæssigt som publiceringsmedie ikke fra de trykte medier. Foto, tekst, video mm, som du selv har skabt, har du også ophavsretten til. Du kan afgive økonomiske rettigheder, men aldrig ophavsretten.

Da nettet i sit væsen lægger op til at alt kan deles, og da det fysisk er så nemt at kopiere og sætte ind, downloade billeder og videoer og sætte dem ind i en anden sammenhæng, er det også nærliggende at tro, at alt hvad der ligger på nettet er frit tilgængeligt. Men det er det bestemt ikke, og det kan blive endog meget dyrt at bruge andres materiale uden at have fået lov.

Imidlertid opstod der i 2001 et nyt ophavsretsbegreb, der vinder mere og mere indpas i websammenhæng. Ophavsretsbegrebet kaldes Creative Commons og genkendes på mange sider som små ikoner eller et mindre, gråt og sort banner, der bærer ordene "Some rights reserved under Creative Commons"

Creative Commons gør det muligt at gradbøje måden, du giver andre lov til at genbruge, videreudvikle og eventuelt tjene penge på dit stof. Creative Commons opererer med fire grundlæggende licenser man kan hæfte på sine værker og dermed afgive nogle af sine økonomiske rettigheder under særlige betingelser.

Creative Commons er genstand for stor diskussion mellem dem, der skaber værkerne, skribenter, journalister, fotografer, komponister, sangskrivere, kunstnere, forfattere, kort sagt på den ene side dem, der skaber værkerne, og på den anden side – de selv samme komponister, sangskrivere, kunstnere, forfattere.

For nogle er licenserne nemlig oplagte at bruge, mest for at skaffe sig nem, hurtig, maksimal omtale og udbredelse især via internettet, mens andre opfatter licenserne som direkte ødelæggende for en professionels levebrød.

Endelig er licenserne genstand for diskussion i forhold til de kollektive organisationer, der i forvejen er skabt for at indkræve penge for brug af ophavsretsbeskyttede værker, for eksempel KODA. Som vi gennemgik under podcasting kan det være forbundet med visse problemer at udgive musik på nettet, hvis man er medlem af KODA, og dette medlemskab sætter også en begrænsning for, hvor meget gen- og videreanvendelse man gratis kan tillade som medlem af KODA.

HVAD OMFATTER CC?

I den ene ende af ophavsretsskalaen ligger Public Domaine, hvor alle har ret til at bruge alt. I den anden ende ligger det nuværende copyright system, hvor skaberen forbeholder sig alle rettigheder, "all rights reserved", som man så kan afgive dele af mod aftale i det enkelte tilfælde. Og et eller andet sted midt i ligger CC.

Creative Commons, som kan bruges på såvel online som offlineprodukter, består af fire grundlicenser, som kan hæftes enten alene eller i kombination på et værk. De fire licenser er beskrevet nedenfor, og kan kombineres i 13 forskellige sæt.

Når man udbyder sit værk under en CC-licens, betyder det ikke, at man opgiver sin ophavsret, men at

man giver nogle af rettighederne til offentligheden under særlige betingelser, og uden at brugeren skal indgå en individuel aftale med ophavsmanden.

De fire licenser er:	
	Navngivelse. Brugeren skal kreditere værket på den måde, der er angivet af rettighedshaveren og licensgiveren.
	Ikke-Kommerciel. Brugeren må ikke bruge dette værk til kommercielle formål.
	Ingen Bearbejdelser. Brugeren må ikke ændre, bearbejde eller bygge videre på dette værk.
	Del På Samme Vilkår. Hvis brugeren ændrer, bearbejder eller bygger videre på dette værk, må brugeren kun videresprede det resulterende værk under en identisk licens.
Bemærk: En licens kan ikke indeholde både "Del På Samme Vilkår" og "Ingen Bearbejdelser". kilde: www.creativecommons.dk	

FORDELENE

Fordelene ved CC er, at du ved at hæfte en CC-licens på et værk meget hurtigt kan give andre lov til at kopiere eller bruge dine værker under visse betingelser uden at skulle kontakte dig først og bede om lov.

Du kan derfor få en hurtig udbredelse af et værk, samtidig med at du for eksempel forlanger at blive krediteret. Dette er særlig interessant for mennesker, der skriver, laver rapporter eller artikler, som de gerne vil have udbredt kendskabet til, og som de ikke har noget imod bliver kopieret, så længe de bliver krediteret.

Det kan også have betydning for en kunstner, der vil ud med en tekst eller et stykke musik hurtigt for at blive kendt, være synlig.

Man kan også lægge et værk ud, som andre må arbejde videre med, under forudsætning af, at de ikke tjener penge på det. På den måde kan man især som komponist, tekstforfatter eller it-programmør samarbejde med andre om at skabe nye produkter.

Du kan også godt tillade en anden brug i særlige tilfælde. Hvis du for eksempel har lagt et værk ud, som du ikke vil have udnyttet kommercielt af alle og enhver, kan du med nogle få udvalgte indgå en anden aftale, der giver lov til én bestemt kommerciel brug.

CERTIFIKATET GØR, AT DU KAN FINDES ONLINE

Det, der gør det særlig nemt at arbejde med CC-licenserne på internettet, er et stykke metatekst, der følger med en licens, og som man lægger ind på sin hjemmeside. Dels forklarer den hvilke forbehold, der tages, dels gør metateksten dit værk søgbart for andre. Det vil sige, at andre, der leder efter et værk at viderebearbejde lovligt, kan finde tilgængelige CC-licens-ret-værker ved en simpel søgning, og de behøver ikke forbyde sig mod kopiering og samplings-forbud. Dette er for eksempel meget handy i forbindelse med musik.

Man opretter en CC-licens, (som er gratis) ved at gå ind på www.creativecommons.dk og tilmelde et værk. Her finder du også metateksten, der skal indsættes på hjemmesiden, så det fremgår med et ikon, (se illustration), at værket er behæftet med en række forbehold.

Yahoo og Google har lavet søgemaskiner, der decideret kan søge CC-licenserede værker, og da licenserne ydermere udfærdiges på utallige sprog, er det muligt for alle, der vil bruge dit værk, at kende til konditioner under hvilke du tillader dette.

ULEMPERNE

Modstanderne af CC mener, at det allerede med den lovgivning, der er på området, er muligt at give disse tilladelser, og at CC i bedste fald er overflødig, i værste fald forvirrende og utilstrækkeligt

Der har allerede været sager, hvor licenserne især i grænselandet mellem kommerciel og ikkekommerciel

udnyttelse ikke har fungeret efter hensigten. Hvis en nonprofitorganisation for eksempel udnytter et stykke musik til at samle penge ind til de sultende i Afrika, er det så kommerciel eller ikke kommerciel brug af et stykke musik?

Licenserne gælder desuden for hele verdenen, og de gælder uendeligt, også for dine arvinger. Dette giver også anledning til en hel del protester.

Det spænder for vidt i dette kapitel at komme ind på alle kombinationsmulighederne, og derfor henvises til FAQ'en på Creative Commons hjemmeside, samt at følge debatten for og imod.

Først og fremmest gælder det om selv at finde sine ben i forhold til, hvad man vil tillade af genbrug af sine ting på nettet som mikrovirksomhed. At kunne dele uden grænser er for nogle virksomheder et tveægget sværd.w